

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 3Co/715/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7814200330
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 09. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Feťková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2015:7814200330.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Feťkovej a sudcov JUDr. Ladislava Duditša a JUDr. Zuzany Matyiovej v právnej veci žalobcu X.. K. S., R.. XX.X.XXXX, D. R. Q. XXXX/XX, K. proti žalovaným X/ K. J., R.. XX.X.XXXX, T. D. D., U.W. XX, N. S., H. XX, X/ O. S., R.. XX.XX.XXXX, R. D. S. R. T. XXX, nachádzajúcej sa na neznámom mieste, zastúpenej opatrovníkom Obcou Jablonov nad Turňou, v konaní o zaplatenie 2 000,00 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Rožňava č.k. 10C/30/2014-25 zo dňa 19.5.2014 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok v jeho napadnutej zamietajúcej časti, ako aj vo výroku o trovách konania.

Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznáva.

odôvodnenie:

Okresný súd Rožňava (ďalej len „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 19.5.2014 č.k. 10C/30/2014-25 zaviazal žalované v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne uhradiť žalobcovi 2 000,00 eur istiny s 9% ročným úrokom z omeškania od 19.1.2011 do zaplatenia a zmluvnú pokutu vo výške 0,70 eur za každý deň omeškania so zaplatením od 19.1.2011 do úplného zaplatenia pôžičky a náhradu trov konania vo výške 120,00 eur súdneho poplatku a 16,00 eur cestovných náhrad, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní a právnom posúdení veci podľa § 657, § 548 ods. 1, § 544 ods. 1, 2 a § 545a Občianskeho zákonníka mal za preukázané, že dňa XX.X.XXXX bola uzavretá v písomnej forme medzi žalobcom ako veriteľom a žalovanou v 1. rade ako dlžníčkou a žalovanou v 2. rade ako ručiteľkou zmluva o pôžičke v sume 2 000,00 eur, ktoré sa zaviazal vrátiť žalovaná v 1. rade žalobcovi bezúročne do 18.1.2011. V zmysle čl. 3 zmluvy sa účastníci dohodli na zmluvnej pokute podľa § 544 Občianskeho zákonníka vo výške 3,00 eur za každý deň omeškania s platením až do úplného zaplatenia pôžičky a podľa čl. 4 sa ručiteľka zaviazla uspokojiť pohľadávku v prospech žalobcu, ak ju neuspokojí žalovaná v 1. rade. Bolo preukázané, že žalovaná v 1. rade pôžičku žalobcovi nevrátila ani v dohodnutej dobe ani do vyhlásenia rozsudku. Preto ju súd prvého stupňa zaviazal dlh uhradiť a žalovanú v 2. rade, ktorá pristúpila k zmluve o pôžičke ako ručiteľka zaviazal dlh uhradiť v súlade s § 546 a nasl. Občianskeho zákonníka. Pokiaľ si žalobca uplatňoval zmluvnú pokutu vo výške 3,00 eur denne od 19.1.2011 do úplného zaplatenia pôžičky, po percentuálnom vyjadrení predstavuje zmluvná pokuta 0,15% denne z požičanej sumy a za rok 54,75% z požičanej sumy. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že takáto výška zmluvnej pokuty je neprimeraná k výške zabezpečenej pohľadávky a preto je potrebné ju primerane znížiť. Vzal zreteľ aj na to, že zmluvná pokuta je nastavená tak, že neznižuje sa postupným plnením dlhu, ale uplatňuje sa za každý deň omeškania v rovnakej výške aj vtedy, ak by dlh už predstavoval hoci aj 1% z pôvodne požičanej sumy. Preto výšku zmluvnej pokuty uplatnenej žalobcom, ktorá presahuje ročne 54% istiny nepovažoval za primeranú sankciu za nesplnenie povinností. Pri úvahe,

aká je primeraná výška zmluvnej pokuty vychádzal súd prvého stupňa zo skutočnosti, že žalobca nie je subjektom, ktorý by vykonával podnikateľskú činnosť pri poskytovaní úverov, a preto prihladal na jeho možný ušlý zisk v tom smere, že po splatnosti dlhu by mohol získať úroky z vkladu v peňažnom ústave, resp. mohol poskytnúť pôžičku za dohodnutý úrok a taktodospel k záveru, že primeraná zmluvná pokuta je 0,70 eur denne, čo predstavuje percentuálne vyjadrenie 0,035% denne z istiny, čo by ročne predstavovalo 12,76% istiny. S pripočítaním priznaného úroku z omeškania bude mať žalobca z titulu sankcií za nevrátenie dlžnej sumy včas nárok na úhradu vo výške 21,76% ročne z požičanej sumy ako súčet ročného úroku z omeškania a dennej zmluvnej pokuty. Preto považoval takúto výšku zmluvnej pokuty za primeranú vzhľadom na to, že sa jednalo o pôžičku medzi občanmi a v prevyšujúcej časti žalobu ohľadom zmluvnej pokuty zamietol.

Výrok o trovách konania odôvodnil súd prvého stupňa ust. § 142 ods. 3 O.s.p.

Proti rozsudku vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti podal včas odvolanie žalobca. Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že zaviazal žalované v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi okrem istiny 2 000,00 eur a 9%-ého ročného úroku z omeškania z dlžnej sumy od 19.1.2011 do zaplataenia aj zmluvnú pokutu vo výške 2,00 eur za každý deň omeškania od 19.1.2011 až do úplného zaplataenia s tým, že plnením jednej zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť ostatných žalovaných.

Podľa obsahu žalobca odvolanie odôvodnil ust. § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p., teda že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza zo správneho právneho posúdenia veci. V dôvodoch odvolania akcentoval na to, že podstatnou črtou zmluvnej pokuty je jej sankčná povaha s odkazom na všeobecnú úpravu v zmysle ust. § 540 až 545a Občianskeho zákonníka (správne § 544 až 545a) Obč. zák.). Pretože zmluvná pokuta vo všeobecnosti spĺňa funkciu paušalizovanej náhrady škody a Občiansky ani Obchodný zákonník neurčuje maximálnu výšku zmluvnej pokuty, primeranú hodnotu výšky zmluvnej pokuty mal súd prvého stupňa posúdiť s prihliadnutím na celkové okolnosti úkonu, jeho pohnútky a účel, ktorý zmluvná pokuta sledovala.

Spornosť výšky zmluvnej pokuty treba posúdiť s prihliadnutím aj na konkrétny prípad a to najmä na dôvody, ktoré viedli k dojednaniu zmluvnej pokuty a na význame a hodnote tohto zabezpečovacieho inštitútu a povinnosti. Oprávnenému vznikne právo na zaplataenie zmluvnej pokuty vtedy, ak nastane okolnosť, ktorá zabezpečuje hlavný záväzok, proti tejto okolnosti. Občiansky zákonník novelizáciou od 1.1.2008 participuje aj na možnosti súdu neprimerane vysokú zmluvnú pokutu znížiť, ale len na návrh účastníka konania, nie ex offo, pričom zákon dáva určité smernice na základe akých kritérií má pri uplatnení svojho moderačného práva rozhodnúť. K inštitútu dobrých mravov je možné prihliadnúť aj v prípade dojednania výšky úrokov v zmluve o pôžičke podľa § 658 OZ, ktorá už nie je limitovaná právnymi predpismi ako tomu bolo niekedy, či pri dojednaní zmluvnej pokuty. Odkazoval na citované rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. MOBdo V/4/2003 (judikát č. 92/2004) a rozsudok Krajského súdu Nitra z 13.10.2010 sp.zn. 15Cob/194/2010. Ďalej mal za to, že výška zmluvnej pokuty musí byť určená v rozsahu zákonov Slovenskej republiky a hoci zmluva o pôžičke nie je úverovou zmluvou, výšku zmluvnej pokuty žalobca určil v zmluve o pôžičke podľa nariadenia vlády SR č. 238/2008 Z.z., ktoré nadobudlo účinnosť dňa 01. júla 2008, ktorým sa ustanovuje výška, ktorá nesmie prevýšiť odplatu za poskytnutie spotrebiteľského úveru. Odkazoval na ust. § 3 ods. 10 zákona o spotrebiteľských úveroch, kde odplata za poskytnutie spotrebiteľského úveru nesmie prevýšiť sumu, ktorá zodpovedá dvojnásobku priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov pre príslušný typ spotrebiteľského úveru platnej ku dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere a zverejnenej podľa § 7a ods. 2 zákona. Súčasne nesmie prevýšiť sumu, ktorá zodpovedá štvornásobku hodnoty váženého priemeru priemerných hodnôt ročnej percentuálnej miery nákladov a priemernej úrokovej miery na všetky typy spotrebiteľských úveroch platnej ku dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere a zverejnenej podľa § 7a ods. 2 zákona. Podľa hore uvedeného Nariadenia vlády Slovenskej republiky maximálna výška odplaty v percentách na dve desatinné miesta tak nesmie prevýšiť sumu 46,08 %, ktorá zodpovedá dvojnásobku priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov pre príslušný typ spotrebiteľského úveru platnej ku dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere a zverejnenej podľa § 7a ods. 2 zákona; s poukazom na špecifikované výpočty výšky odplaty, úroku z omeškania, ako aj zmluvnej pokuty, buď vo výške 2,30 eur za deň omeškania a pri platných zmluvách o spotrebiteľskom úvere uzatvorených za druhý štvrtrok 2009 vo výške 4,14 eur za každý deň omeškania.

Žalovaná v 1. rade sa k podanému odvolaniu písomne nevyjadrila. Žalovaná v 2. rade zastúpená opatrovníkom navrhla rozsudok v jeho napadnutej zamietajúcej časti potvrdiť.

Krajský súd ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) po zistení, že odvolanie podal žalobca v zákonnej lehote, preskúmal rozsudok v napadnutej zamietajúcej časti, ako aj vo výroku o trovách konania bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p. a rozsudok, v súlade s ust. § 156 ods. 1 O.s.p. verejne vyhlásil potom, čo miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach (§ 156 ods. 3 O.s.p.).

Odvolaťel v podanom odvolaní uplatnil odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p., t.j. že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci (odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.) je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie). O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil na správne zistený skutkový stav nesprávny právny predpis, alebo aplikoval správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil, príp. vtedy, ak z preukázaných skutočností vyvodil nesprávne právne závery o právach a povinnostiach účastníkov.

Odvolací súd dospel k záveru, že uplatnený odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p. nie je naplnený.

Odvolací súd konštatuje, že vecne správne, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce sú dôvody napadnutého rozsudku, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a na tieto odkazuje (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

K dôvodom odvolania odvolací súd uvádza nasledovné:

Zmluvná pokuta je zabezpečovací prostriedok v zmluvných vzťahoch a ide o paušalizovanú náhradu škody, ktorej zaplata sa môže oprávnená osoba domáhať v prípade porušenia zmluvnej povinnosti druhou stranou, a to bez toho, aby musel byť preukázaný vznik a výška škody. Zmluvná pokuta je zmluvou určená peňažná suma, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, alebo veriteľ dlžníkovi, ak dôjde k porušeniu povinnosti, ktoré na seba zmluvou prevzali, a to aj vtedy, keď porušením povinnosti veriteľovi alebo dlžníkovi žiadna škoda nevznikla. Jej funkcia spočíva v hrozbe majetkovou sankciou dlžníka v prípade, keď záväzok nesplní riadne a včas a tým má viesť dlžníka k včasnému a riadnemu plneniu záväzkov. Účelom zmluvnej pokuty je donútiť dlžníka hrozbou majetkovej sankcie k riadnemu splneniu záväzku. Zároveň má sankčný charakter, lebo účastníka, ktorý poruší zmluvnú povinnosť, trestá nepriaznivým následkom v podobe vzniku ďalšej povinnosti zaplatiť peňažnú čiastku v dohodnutej výške. Dohoda o zmluvnej pokute a jej výške je zásadne vecou vzájomnej dohody strán zmluvy. Neznamená to však, že by mohla byť v každom jednotlivom prípade zmluvná pokuta dohodnutá v neobmedzenej výške. Zákon výšku zmluvnej pokuty výslovne neupravuje, avšak umožňuje zmluvnú pokutu znížiť, prípadne posúdiť platnosť dohody o zmluvnej pokute z hľadiska súladu s dobrými mravmi.

Právna úprava zmluvnej pokuty je obsiahnutá v Občianskom zákonníku (§ 544 - § 545a) a pre obchodné vzťahy doplnená v Obchodnom zákonníku (§ 300 - § 302). Zmluvná pokuta postihuje dlžníka v prípade nesplnenia zabezpečenej povinnosti a vždy musí byť dohodnutá písomne. Občiansky zákonník, ako aj Obchodný zákonník nijako priamo neobmedzujú maximálnu výšku zmluvnej pokuty. Treba povedať, že každý jednotlivý prípad je natoľko individuálny a špecifický, že všeobecné ohraničenie výšky zmluvnej pokuty nie je v podstate možné. Limitovať výšku zmluvnej pokuty v jednotlivých konkrétnych prípadoch však môže predovšetkým súlad dohody o zmluvnej pokute s niektorými všeobecnými požiadavkami zákona. V tomto smere možno predovšetkým uviesť § 39 OZ, ktorý tak pre občianskoprávne vzťahy, ako aj pre obchodnoprávne vzťahy ustanovuje požiadavku súladu právneho úkonu s dobrými mravmi. Ak by teda výška zmluvnej pokuty v konkrétnom prípade odporovala dobrým mravom, išlo by o neplatnosť právneho úkonu, a to neplatnosť absolútnu.

Možným následkom nevyváženosti výšky zmluvnej pokuty v pomere k významu a hodnoteniu zabezpečeného záväzku môže byť zníženie výšky tejto pokuty na primeranú sumu súdom. Spočíva v

tom, že súd môže rozhodnúť, že zmluvnú pokutu neprizná v celej výške dohodnutej stranami, aj keď veriteľovi na zaplatenie zmluvnej pokuty podľa zmluvy vznikol nárok.

Pri posudzovaní výšky zmluvnej pokuty je vždy potrebné posudzovať individuálne každý jednotlivý prípad a nemožno vyvodiť žiadnu zásadu, ktorá by všeobecne určovala, akú výšku môže denne, mesačne, ročne, celkovo či v pomere k hodnote zabezpečeného záväzku zmluvná pokuta dosiahnuť. Aj v prípade, keď zmluvná pokuta mnohonásobne presiahne hodnotu zabezpečovanej povinnosti, nemusí ísť o rozpor s dobrými mravmi a ani o rozpor so zásadami poctivého obchodného styku. Podstatné je, že pokuta, ktorá zahŕňa všetky škody, ktoré možno rozumne v danom konkrétnom vzťahu s porušením povinnosti očakávať, má dostatočnú, nie však neprimeranú, motivačnú výšku a pre prípad nesplnenia povinnosti okrem odškodnenia primerane trestá.

Odvolací súd uvádza, že v danej veci súd prvého stupňa využil moderačné právo a navrhovanú zmluvnú pokutu 5,00 eur denne znížil na 0,70 eur denne, čo predstavuje v percentuálnom vyjadrení 0,03% denne z istiny a ročne 10,95% z istiny.

K dôvodom odvolania žalobcu ohľadom maximálnej výšky odplaty za poskytnutie spotrebiteľského úveru vypočítanej zo súhrnných údajov o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za prvý štvrtrok 2010, odvolací súd udáva, že žalobca nie je subjektom, ktorý vykonáva podnikateľskú činnosť pri poskytovaní úverov. Súd prvého stupňa preto správne vychádzal z výšky pôžičky, lehoty jej splatnosti a taktiež priznanej sankcie v prospech žalobcu v podobe úrokov z omeškania vo výške 9% ročne. Vzhľadom na túto skutočnosť považoval odvolací súd výšku zmluvnej pokuty 0,70 eur denne za každý deň omeškania za primeranú po zohľadnení skutočností, že sa jednalo o pôžičku medzi občanmi.

Odvolací súd preto rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti v súlade s ust. § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil.

Ako vecne správny potvrdil odvolací súd aj súvisiaci výrok o trovách konania (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p. s odkazom na ust. § 151 ods. 1 veta prvá O.s.p. a účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, keďže žalobca, ktorý si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania nebol v odvolacom konaní úspešný a úspešní žalovaní si ich náhradu nežiadali.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.